

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Devarim

Shelomoh ben Yitṣḥaq

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

IT

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9976

וְלֹא יִזְכְּרוּ לַעֲשׂוֹת בְּדַבַּר הַרְעֵה הַזֶּה בְּקִרְבְּךָ :
 כִּי תִשְׁמָע בְּאֵת עֲרִיד אֲשֶׁר
 יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ לִשְׁבַח שֵׁם לֵאמֹר :
 יֵצְאוּ אַנְשֵׁים בְּנֵי-בְלִיעַל מִקִּרְבְּךָ
 וַיִּרְיֻחוּ אֶת-יֹשְׁבֵי עִירָם לֵאמֹר גִּלְכָה וְנַעֲבֹדָה
 אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא-יִדְעָתֶם : טו
 וְדַרְשֵׁת וְחִקְרַת וְשָׁאלַת הַיֹּטֵב וְהַרָּע אִמָּת
 לְכֹן הַדָּבָר וַעֲשֵׂתָה הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת בְּקִרְבְּךָ :
 טז הִנֵּה תִכֶּה אֶת-יֹשְׁבֵי הָעִיר הַהוּא לְפִי-
 חֶרֶב הַחֵרֶם אֹתָהּ וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּהּ וְאֶת-
 בְּהֵמָתָהּ לְפִי-חֶרֶב : יז וְאֶת-כָּל-שְׁלָלָהּ
 תִּקְבֹץ אֶל-תּוֹךְ רַחֲבֶיהָ וְשָׂרְפָתָהּ בְּאֵשׁ אֶת-
 הָעִיר וְאֶת-כָּל-שְׁלָלָהּ כָּלִיל לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
 וְהָיְתָה תֵל עוֹלָם לֹא תִבְנֶה עוֹד : יח וְלֹא-
 יִדְבַק בְּיָדְךָ מְאֻמָּה מִן-הַחֵרֶם לְמַעַן יֵשׁוּב
 יְהוָה מִחֶרְוֶן אִפֹּו וְנִתַן לְךָ הַחַמִּים וְרַחֲמָיִם
 וְהִרְבֶּה בְּאֲשֶׁר גִּשְׁבַע לְאַבְרָהָם : יט כִּי
 תִשְׁמָע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁמֵר אֶת-כָּל-
 מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה הַיּוֹם לַעֲשׂוֹת
 וְהָיָה בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ : כ א בְּנֵים
 אֲחֵם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִחַדְדוּ וְלֹא-
 יִתְשִׂימוּ קַרְתָּהּ בֵּין עֵינֵיכֶם לְמַת : כב כִּי
 עִם קְדוֹשׁ אֲמָתָה לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וּבָךְ בְּתֵר
 יִהְיֶה לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סִגְלָהּ מִכָּל הָעַמִּים
 אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאָרֶץ : כג לֹא תֹאכַל
 כָּל-תּוֹעֵבָה : ד וְאֵת הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ

מצותהם
 הם"ה הם"
 ו
 רביעי
 יד
 הם"ה הם"
 מצותהם

בִּישָׂא קִרְיִין בִּינְךָ : יג אַרְי תִּשְׁמָע בְּחֵדָה
 מִקִּרְבְּךָ כִּי אֵלֶיךָ יִדְבֹק לְךָ לְמַתְּכַּת מִקִּין
 לְמִימָר : יד נִפְקוּ וּבְרִיין בְּנֵי-רִשְׁעָא מִבִּינְךָ
 וְאֲטַעֲיוּ יַת-יִתְבִּי קַרְתָּהוֹן לְמִימָר גִּהַר וְנִפְלַח
 לְשַׁנֹּת עִמְמִיא דְלֹא-יִדְעָתוּן : טו וְתִתְבַּע
 וְתִבְדּוּק וְתִשְׂאֵל יֹאֲוֹת וְהֵא קוֹשְׁטָא בֵּין
 פְּתַנְמָא אֲתַעֲבִידַת תּוֹעֵבָתָא הַזֹּאת בִּינְךָ :
 טז מִמְחָא תִמְחִי יַת-יִתְבִּי קַרְתָּא הַהִיא
 לְפַתְנֵם דְּחֶרֶב גִּמֹר יִתָּה וְיַת-כָּל דְּבָהּ וְיַת-
 בְּעִירָהּ לְפַתְנֵם דְּחֶרֶב : יז וְיַת-כָּל-עֲרִיאָהּ
 תִכְנוֹשׁ לְגוּ פְתָאָהּ וְתִקְיִד בְּנוֹרָא יַת-קַרְתָּא
 וְיַת-כָּל-עֲרִיאָהּ גִמֹר קִדְם : יח אֱלֹהֶיךָ וְתִתִּי
 מִל-חֶרֶב לְעַלְם לֹא תִתְבְּנֵי עוֹד : יח וְלֹא-
 יִדְבַק בְּיָדְךָ מִדְעַם מִן-חֶרֶמָא בְּדִיל דִּיתוּב
 מִתְקוּף רוּגִיָּה וְיִתְדַלַּךְ רַחֲמִין וּיְרַחֵם-עֲלֶיךָ
 וְיִסְיִיגְךָ בְּמֵא דְקִים לְאַבְרָהָם : יט אַרְי
 תִקְבֹל לְמִימָרָא דִּי אֱלֹהֶיךָ לְמִשְׁר יַת-כָּל-
 פְּקוּדוֹתֵי דְאַנָּא מִפְּקִדְךָ יִזְמַא דִּין לְמַעֲבַד
 דְכִשְׁר קִדְם : א אֱלֹהֶיךָ : א בֵּין אֲתוּן קִדְם
 : י אֱלֹהֶיכוֹן לֹא תִתְמַמּוּן וְלֹא-תִשְׁוּוּן מִרַט
 בֵּין עֵינֵיכוֹן עַל-מִית : ב אַרְי עִם קְדִישׁ
 אֲתָ קִדְם : אֱלֹהֶיךָ וּבָךְ אֲחֵדְעִי : ג לְמַהוּ לִיָּה
 לְעַם חֲבִיב מִבְּל עִמְמִיא דְעַל אִפִּי אֲרַעָא :
 ג לֹא תִיבּוֹל כָּל-דְּמִרְחָק : ד דָּא
 בְּעִירָא דְמִיבְלֹן חוֹרֵן אֲמִרֵן דְרַחֲלֵן וְגִרֵן
 דְעִירֵן

שור
 דשי
 תיכ אלתיחורכו לכות (ספרי) : יד תהיה בו בראשונה . מזה כח כנסת להמית ולא מית בדרשות בני אמרים שמאמר ויד כל העם
 ענו : (וי) לשבת שם . (ספרי) מרט ליתגלים שלא כשנה לרעה : כי תשמע לאמר . שומרים כן ילאו ועומר :
 בני

ארום השקטנו כחנא מן קרובינו דין אלהינו וחיב לכוון למיכת פקן לטימר יד נפקי ויבדק
 דנין מארלמנא בני אלהינו דחבימא רבניכו וצטא צת ימכי קרמיהון לטימר נסך נפקה למעצרה צמכמא קלא
 חסימרתן : טו ומתקעו ותקדו ית סבניא ויתשילון מבאיה ויהא קושטא בעון פתקנא אנהעבירת
 חועיקתא חנא בניכו : טז ממתא חסחון ית ימכי קרמא חניא למתנן דחרב נמרא יתה ויתר כל דבר וית
 בעירה לפתנן דחרב : יז וית כל עדאה חכנטשוו במצע פלטימא ותקדו בנייא ית קרמא ויתר כל עדאה
 נסיר קדם : יח אלהינו ויתי מל חרוב לעלם לא התכני חרב : יח ולא אידיביק בידכו מועם מן שקמא ית
 בקלל דותיב : יט מתקוף רוגיה וקמור עליכו רחמי וירחם עליכו וימנעכו היקמא בקיים דאבהרכו :
 יט ארום תקבלו למימרא בני אלהינו למנטור ית כל פיקודי וצאנא מפקדי לכוון יוסא דין למעבד דבשר קדם

ירושלמי

בניו חביבו איתו קדם : אלהינו לא תעבדו חבורין
 חבורין לפולחנא נבקריתא ולא פשווון קרמא על בית
 אפיכו לטמי בפשא דמית :

א אלהינו : א רזי כבניו פביכו איתו קדם :
 אלהינו לא תגורו בישריכו וקרא תשרו כליל דיסער
 על בית אפיכו על נפש דמית : ב ארום עם
 קדיש איתו קדם : אלהינו ויבכו אתרעי : אלהינו
 למתו ליה לעם חביב מקל עממיא דעל אפי ארעא :
 ג לא תיבלו כל מועם דתחיקת מנכו : ד

דא היא בעיקרא דתיקלון חורין

דאימר

רשי

(יד) בני בליעל (שם) בלועול שפרקו עולו של מקום : אנשים - (סנהדרין פ"ח) ולא נשים : יושבי עירם - ולא
 יושבי עיר אחרת וכלן אמרו אין נבשית עיר הכדמת עד שידחה אנשים ועד שיהיו מדיניה מנוכה : (טו) ודרשת וחקרת ושאלת
 חייב - (שם) מכלן ליוודו ובעת קירות מרכוי העקרא כלן יסג' דריסה ופוקירס ופיטב ושאלת אימוון חמנין וממנו למדו בדיקות -
 וכמקום אחר הוא חומר (דברים י"ט) ודרשו השופטים היטב וכמקום אחר הוא חומר (שם י"ז) ודרשת היטב ולמדו היטב היטב לזירה שם
 ליתן החומר של זכוכה : (יז) הכה תכה - (ב"מ ל"א) אם איך יכול להמיתם כמיתה הכתובה בהם המיתם בחמרת :
 (יז) לה' אלהיך - לשמו וכסילו : (יח) למען ישוב ה' מחרון אפו - שכל זמן שע"א בעולם חרק אף בעולם :
 (יח) לא ההגדרו - לא תפנוגד וכו' : וכו' כדכנס על מת כדרך שהמוריס עושין לפי שאתם בניו של מקום ואתם ראויין להיות גאים
 ולא גדודים ומקור זים : בון עיניכם - חלל הפרשת וכמקום אחר הוא חומר ולא (ויקרא בא) יקחו קרסה כראשם לעשות כל הראש ככין
 היעניים : (ב) כי עם קרוש אתה - קדושת עמך מלכותך ועוד וכן כמר"ב : (ג) כל העובד - (חורין ק"ד) כל
 שתעבתיך כגון נרס און ככור כדי לשמנו כמדונה הרידכר שתעבתי לך כל מוס לאיסיכו - באלומד בקן מלא ישמש ויאלכל על אומו
 חמוס - בשל כסר כפלס הרידכר שתעבתי לך ויהייר כלן על אכילתו : (ד) זאת הבהמה - איל

באר רחובות דקדוקי רשי

יקחער עמד ואם היה חומר יעבבמך וכו' רצה לומר לא היה אפשר לחימר בכלן יעבבמך משום דלאו ביתה סמלה משלשן
 על הקל והיה קלוי על הלוח ובאמת בוונת הפסוק על התלוח לכן בתב והעכעת :

הוצרבת

רשבים

(ח) ולא תתנודו - עדכעכו ויתגודו בטפטס כמרכות וכרמחם - כמנגודו וילכל : למען

מבלל יופי

שדשו מאם זההא נוספת לפי שהמלה מלעיל וענעה כלום -
 יד (א) (לא תהגורו) - ענין שרישה בכשר : (ב) (כי
 עם קרוש אתה) - בא מלרע ובוקף : (ד) זאת
 הבהמה - חיה בכלל בהמה כי אמר אחריו אילו צמי ויחמור
 כפירוש שמואל י"ז : (שהשנים) - כסמוך בצרי וכן
 וישא עינים ומשפטו כהראות למד הפועל ישי'
 בפלס בלה גורה הקטן מן חכבשים זמן העזים
 יקרא

(יד) (בני בליעל) - אנשי
 דשע והוא שם : (טו) (ובכן
 והרבר - בלומד נמן מפי
 והשדים שאשרו חקרה : (טז)
 (ד"פ ח"ב) - חודו של חרב
 עקרא פה : (יח) (כליל) -
 יכמו כחו זמן אמד ההרגום
 גמור : (יח) (כאומדה) -

וכתב היראכ"ע סתיה מלה
 מורכבת כל יעל פנון תפלה סלח
 יעל ולא יגדל ולא יחיה - ור"ק
 חמר ככה הרפעק מלא יעלה
 ולא ילית - וייתקן סתיה כמו כלי
 יעל שפורק יתענו אול הסורה :

שור שרה כשבים ושה ימים : ה איל
 וצבי ויחמור ואמון ודישן ותאו וזמר :
 ו וכל בהמה מפרסת פרסה ושסעת
 שסע שתי פרסות מעל חנה בבהמה אתה
 תאכלו : ז אך את זה לא תאכלו ממעלי
 הנדה וממפריטי הפרסה השסועה את-
 מ הנמל ואת הארנבת ואת השפן כי מעלה
 גדה המה ופרסה לא הפריסו טמאים הם
 לכם : ח ואת החזיר כי מפריס פרסה
 הוא ולא גדה טמא הוא לכם מבשרם לא
 תאכלו ובגלתם לא תזעו : ט את-
 זה תאכלו מבל אשר בפנים כל אשר לו
 סנפיר וקשקשת תאכלו : י וכל אשר
 אין לו סנפיר וקשקשת לא תאכלו טמא
 הוא לכם : ס יא בל צפור טהרה
 תאכלו : יב וזה אשר לא תאכלו מהם
 הנשר והפרס והעזניה : יג והקראד
 ואת האיה והפית למינה : יד ואת בל-
 ערב למינו : טו ואת בת היענה ואת-
 התחמס ואת השחף ואת הגץ למינהו :
 טז את הבוס ואת היגשוף והתנשמת :
 יז והקצאת ואת הקחמה ואת השלך :
 יח והתסידה והאנפה למינה והדוביפת
 כזוה תעא והעטלף : יט וכל שרץ העוף טמא הוא
 לכם

מ

ז

כזוה ח"ע

רש"י

דעיון : ה אילא וסביא ויחמורא ויגלא
 ורימא ותורבלא ודיצא : ו וקר בעירא
 דסדיקא פרסתא ומטלפן שלפין תרתין
 פהסרזא מסקרה פישרא בבירא ירה
 תיכלון : ז ברם ית-דין לא תיכלון מן-
 מסקי פשרא ומסדיקי פרסתא מסל פי
 טלפיא ית-נמלא וית-ארנבא וית-טפנא
 ארי-מסקי פשרא אנון ופרסתהון לא סדיקא
 מסאבין אנון לכון : ח וית-חזירא ארי-
 סדיק פרסתא הוא ולא פשר מסאב הוא
 לכון מבסריהון לא תיכלון ובגילתהון לא
 תקרבו : ט ית-דין תיכלון מכל דבמא
 כל דליה ציצין וקלפין תיכלון : י וכל
 דלית-ליה ציצין וקלפין לא תיכלון מסאב
 הוא לכון : יא בל-ציפר דבי תיכלון :
 יב ודין דלא תיכלו מנהון נשרא וער
 ועזא : יג ובת-כנפא וטרפימא ודימא
 לזנה : יד וית בל-עורבא לזניה :
 טו וית בת-נעמיתא וציצא וציפר-שחפא
 ונצא לזניה : טז וקרנא וקיפופא וכותא :
 יז וקרנא ויבקרנא ושליונא :
 יח וחתרימא ואבו לזנה ונגר-טורא
 ועטליפא : יט וכל ריחשא דעופא מסאב
 הוא

(ח) אילוצבו ויחמור - למדנו שחמור בכלל פהמה (חולין ס"ג) ולמדנו שבהמה נשית טמאה מרוכה מן הטורים שכלל חקו פורע
 לת המועט : אקו - מתורגם יעל (איוב ל"ט) יעל סלע הוא אשכנז : והאו - תורכל"ח תור היער כחל"ח יער כלשון ארמי :
 (ו) מפרסת - מדוקה כתיב וסו - פרסה - פלאט"ה : ושוסעת - חלוקה בשתי צדדים שיש מדוקה ואינה חלוקה כלפריטים
 ויהי טמאה : בבהמה - (חולין ס"ט) משמע טה טמאה בבהמה : חכל וזכח חזרו ושהשילב מותר בשחיטת חמו : (ז) השסועה -
 (נדה כ"ד) בריהו טה להטי גבין וסטי

ואימר בני החילון ולא בני מסאבין ונדון בני עזין ולא עירובי טמנין : ה אילון ומבין וקמרון ועליו וריקון ותורי בר ורצין : ו וכל בעירא דמדיקא טלפיה ולה קרנין וסדיק סדקא מסקא פישרא בבכירא ורנה מיכלון : ז ברם ית דין לא מיכלון ממסקין פישרא ומסקנין פרסקא שלילא דכדיה קרנין רישין ופרמין שדראין הואיל וליה פוגיח תו לבתתויקיא ות גמלא ות ארנבא ות טפוא ארוס מסקי פישרא הינון ופרסתהון לא סדקון מסאבין הינון לבון : ח ות חזירא ארוס סדיק פרסתא הוא וליה פנפיק ביה דסדיק ולא פשר מסקיב הוא לבון מביקרהון לא מיכלון ובגבילתהון לא תקרבו : ט לתור ית דין מיכלון מן קל דכמיא כל דיליה ציצין למפרח ומרסקיהון על מושפיה ואין נחרון ואשפיה סד תחות ליסתיה ומד תחות ציציתה נמד תחות גונביה יתיה מיכלון : י וכל דליה ליה ציצין ומרסקיהון לא מיכלון מסאב הוא לבון : יא קד ציפר דכי דאית ליה זפק וקירקבניה קריוף דאית ליה צבעא ומירא וקלא דריס מיכלון : יב נדון דלא מיכלון מנהון נשרא ועזא ובר גיזא : יג ובייקא חיוקרא ואוקמקא דרזיה איכו ובייקא לונה : יד ות כל בני עזרבא לזניהון : טו

ויה ברת נעמיתא ות חטיפתא ות ציפר שחפא ות בר נצצא לזני : טז ות קפופא ות שלי נגנא מן ימא ויה צריא : יז וקקא חיוקרא ואיבמקרא ושרקקא : יח ובייקא חיוקרא ואוקמקא לונה ונגר טירא וערפרא : יט וכל דיבבי ויבורי וזני דטלופחי ופולי דפשרי מן אוכלא ופרחין הי בעופא

ירושלמי

נדון דלא מיכלון מנהון נשרא ועזא וברקנא : וקמא ות איכו ובייקא למינה :

ויה ברת נעמיתא ות חטיפתא ות ציפר שחפא ות בר נצצא לזני : טז ות קפופא ות שלי נגנא מן ימא ויה צריא : יז וקקא חיוקרא ואיבמקרא ושרקקא : יח ובייקא חיוקרא ואוקמקא לונה ונגר טירא וערפרא : יט וכל דיבבי ויבורי וזני דטלופחי ופולי דפשרי מן אוכלא ופרחין הי בעופא

ירושלמי

ובייקא חיוקרא ואוקמקא למינה ות נגר טירא ות תרסקא :

מסאבין

רשי

שדרות חזרו רכותו למה נשנו כהמות מפני הסועה וכעופות מפני הראה שלא אחרו כ"כ : (ה) ובגבלתם לא הגעו . (ח"כ) רכותו פירושו כרגל שאדם חייב לטור את עצמו כרגל יכול יהיו מוזהרים ככל השנה"ל (ויקרא כא) אמור אל הכהנים וגומר ומה טעמת הית קמורה כהנים מוזהרים ולא ישראל מוזהרים טעמת נבלה קלה לא כל שכן : (יא) כל צפור שהורה תאכלו . (קדושין נ"ו) להיתר משולחת שמועט : (יב) וזה אשר לא תאכלו מהם - לאסור את השמחה : (יג) הראה והאידה . (חולין סב) היא דאיה היא דאיה היא דאיה ולמה נקרא שמה ראה שרוח כויתר ולמה הזהירך ככל שמועטם שלא ליתן פתחון פה לכעל דין לחלוק שלא יאה האוסרה קורא אותה ראה ויכח להיתר חומר ו דאיה שמה או איה שמה וזו לא חסר הכתוב וכעופות פירט לך הטוחים ללמד שהעופות טעורים וטוחים על הטוחים לפיכך פירט את המועט : (יד) התנשמה - קלכ"א ש"ו ריז : (יז) שלך - השולח דגים יון הים : (יח) דוכפת - סוף תרגום הכר וכלעו הרו"פ וכלעו כפולה : (יט) שרץ העוף - הם העופות הטוחים על הארץ כגון זכוכין

מכלל יופי

יקרא שרה : (ה) (וחומר) . כתב רבי יונה כי בן קורין אותו בלשון ערבי והיא חיה דומה לעז נדור : (ואקו) - הוא תיש הכר : (ודישון) - הוא שם חיה ודעה אנקלוס הוא הראש שהרגמו רימא : (והאן) - הוא שור הכר : (וזמר) שם - חיה כתב רבי יונה נקראת בלשון ערבי וזראפה : (יא) (כל צפור שהורה) - בתלמוד זכרו צפור בלשון נקבה ואמרו צפרת ברסין . ומה שאמר במקרא צפור שהורה צפור הוא שם כלל לכל העופות כמו שאמר גם כן ואת הצפור לא בתר וכלל בו התור והגוזל . וכן אמר

לכם לא ואכלו : כ כר-עוף טהור
 לא תאכלו : כא לא תאכלו כל-נבלה לגר
 אשר-בשעריך תתננה ואכלה או מכר לנכרי
 כי עם קדוש אתה ליהוה אלהיך לא תבשל
 דמי בחלב אמו : פ
 כב עשר תעשר את כל-תבואת זרעך
 תוצא השדה שנה שנה : כג ואכלת לפני
 יהוה אלהיך במקום אשר-יבחר לשכון שמו
 שם מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכרת
 בקרה וצאנך למען תלמד ליראה את-יהוה
 אלהיך כל-הימים : כד וכי-ירבה ממך
 הדרך כי לא תוכר שאתו כי-ירחק ממך
 המקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשום שמו
 שם כי יברכה יהוה אלהיך : כה ונתתה
 בכסף וצרת הכסף בידך והלכת אל-המקום
 אשר יבחר יהוה אלהיך בו : כו ונתתה
 יהכף בכל אשר-תאונה גפשה בבקר ובצאן
 ובבין ובשקר ובכל אשר תשאלה נפשך
 ואכלת שם לפני יהוה אלהיך ושמת אתה
 וביתך : כז והלוי אשר-בשעריך לא
 תעובבו כי אין לזו חלק ונתלה עמך :
 טח בח מקצה שלש שנים תוציא את-
 כר-מעשר תבואתך בשנה ההוא והנחת
 בשעריך : כט ובא הלוי כי אין לו חלק
 ונתלה עמך וחר והיתום והאלמנה אשר
 בשעריך ואכלו ושבעו למען יברכה יהוה
 ששי אלהיך בכל-מעשה ידך אשר תעשה :
 פ

המדיני
 בראשית

תמוז העד

הוא לכון לא ותאכלו : כ בל-עופא דמי
 תיכלו : כא לא-תיכרו כל-נבילה
 לתומב-ערב דבקרנך תתנינה וייכלינה או
 תובנינה לבר-עממין ארי עם קדוש את
 קדם יי אלהך לא-תיכלו בשר בחלב :
 כב עשרא תעשר ית כל-עללת זרעך
 דיפקרקלא שתא שתא : כג ותיכול קדם
 יי אלהיך באררא דיתרעי לאשרא
 שכניתיה-תמן מעשר עבורך חמרך ומשחך
 ובוכרי תורך וענך בריל דחילף למדחך
 קדם יי אלהך כל-יומא : כד וארי-יסגי
 מנך אורחא ארי-לא תיכול למטליה ארי-
 יתרחק מנך אתרא דיתרעי יי אלהיך
 לאשרא שכניתיה תמן ארי וברכינך יי
 אלהך : כה ותחן בכספא ותצור כספא
 בידך ותהך לאתרא דיתרעי יי אלהך ביה :
 כו ותחן כספא בכל-דיתרעי נפשך בתורי
 דבענא ובחמר-חרת ועתיק ובכל-דמשאלינך
 נפשך ותיכול תמן-קדם יי אלהך ותחדי את
 ואינש-ביתך : כז ולנא דבקרנך לא
 תשקנינה ארי לית-ליה חולק ואחסנא
 עמך : כח מסוף תלת שנין תפיק ית-
 כר-מעשר עללתך בשתא ההיא ותצני
 בקרנך : כט וימי לנא ארי לית-ליה
 חולק ואחסנא עמך ויורא ויתמא וארמלתא
 דבקרנך ויכלו וישבעו בריל דיברכינך יי
 אלהך בכל-עובדי ידך דתעביד :
 פ

מסאמין אינן לכוון לא יתאבלו : כ כל גיבא דביא תיבלו : כא לא תיבלו כל דבעתקלא בעתקא לגיור
ערל דקיקוניכוניתונגה ויבלוגה או מדין דבר עמקין ארום עם קדיש ארון קדם : אלהכוון לית צתון בשאין ? מיבשלא
כל רבו למיכול כשר בחלב תריותו קשרבו בקרא :

ירושלמי

כב הו זתירין לעשרא פיריכוון מן דאתו בפקין
וכגשו מן תקלא כל שהא ושהא ולא פירי שהא על
פירי שהא אחריו : כג ותיבלו מעשרא תנינא
קדם : אלהכוון בצתרא דיתרעי לאשראה שכינתיה תמן
מעשר עיבוריכוון חקריכוון ומשקתכוון וכן פירי ריוריכוון

ועגיכוון מן בגלל דתיבלו למידחל מן קדם : אלהכוון כל יומיא : כד וארום ימי מנכוון אורחא ארום לא
תיכול למסוקרא ית מעשרא ארום יתרחק מנכוון אתרא דיתרעי : אלהכוון לאשראה שכינתיה תמן ארום יתרינד
אלה : כה ותחלל בכספא ויהוין פריטי צירין כידך ותסד לאתרא דיתרעי : אלהכוון בידה :

כו ותיתו כספא ככל דיתרעי בפשד בתורי ובענא ובתטר חבת ועתיק וקבל דתשילינד בפשד וראיכוון תמן
קדם : אלהכוון ותחדון אתו ואנש בתכוון : כז ולניא דקיקריכוון לא תשקרינה ארום לית ליה חולק
ואחסנא עמכוון : כח מסוף תלת שניו תפקו ית כל מעשר עללתיכוון בשמא יהיה ומגייעו בקרימיכוון :
כט גימי ליצרה ארום לית ליה חולק ואחסנא עמכוון וניורא ויתמא וארמלא דקיקריכוון ויכלו ויסקעו

מ

רשי

דיוכוין ורעיס ומפסיס טמאים הם קרויים טרן : (כ) כל צוף טהור תאכלו - ולא את הטמא כל ליתן עשה על לא תעשה וכן ככהמה כתיב
אותה תאכלו ולא ככהמה טמאה ללו הכא מכלל עשה עשה לעבור עליהם בעשה ולא תעשה : (כא) לגרא אשר בשעריך - גר תושב
שקבל עליו שלא לעבוד ע"א ואוכל נבלות : כי עם קדוש אתה לה' - (ספרי) קדש את עמך כמות רך דברים המותרים ואחרים
זוהנים בהם איסור אלת תירס כפניהם : לא תבשר גדי - (חולין ק"ג) שלשה פעמים פרט לחיה ולעופות ולכמה טמאה -
לא תבשר גדי : (כב) עשר העשר - מה ענינה אל זה אמר להם הקב"ה לישראל אל תגרסו לי לשלגדיים של תבואה עד
סוף כעני אמותיהן שאם אין אתם מעשרים מעשרות כראוי כשהוא סמוך להתבשל אתי מניא רוק קדים והיא משדפתן מאמר (מלבי"ם)
י"ט) ושדה לפני קמה וכן לענין כמורים : שנה שנה - (ספרי) מלאן שאין מעשרין ית הסדה עליהן : (כג) ואכלתונו -
מה מעשר שני שכבר למדנו ליתן מעשר ראשון ללוים מאמר (במדבר י"ח) כי תקחו מואת בני ישראל וגומר - ונתן להם רשות לאכלו ככל
מקום מאמר (שם י"ח) ואכלתם אותו ככל מקום על כרחך והמעשר אחר הוא : (כד) כי יברכך - שמהא התבואה מרובה לשאת -
(כו) ככל אשר האוה נפשך - כלל - בכרך ובצאן ובין ובשכר - פרט - וככל אשר תשאלך נפשך - (ספרי ב"ק ס"ג)
חור וכל מה הפרט ופרטש ולדולדות הארץ ורחמי לטאכל אדם ומ' : (כז) והלוי לא העובגו - מליתן לו מעשר ראשון : כי אי
לו חלק וגחלה עמך : (ספרי) ילאו לקט שכחה ופאה והפקר שאף הוא יש לו חלק עמך כהן כמון ואינן מייכים במעשר :
(כח) מקצה שלש שנים - בא לומר שאם השהה מעשרותיו של שנה ראשונה ושנייה לשמטה שיכערס מן הבית בשלישית :
(כט) ובא הר"י - ויטול מעשר ראשון - והגר והירום - ויטלו מעשר שני שהוא של עני של שנה ואלא תאכלנו אתה כירושלם
דרך סוקקת לאכול מעשר שני של שתי שנים : ואכלו ושבועו - תן להם בדי שבען מלאן אמרו אין שומתין לעמי כגורן וכו' ואתה הולך
לירמלים במעשר של שנה ראשונה ושנייה שהסית ונתודה (דברים כ"ז) בערתי סקדש מן הבית כמו שמפורש (שם) כתי תכלה לעשר :

מק

רשבים

(מג) למוען תלמד ליראה - כשתראה מקום שטיה וכהנים כעבודתם ולוים כדוכנס וישראל כמעמדם : (כו) והלוי אשר בשעריך
לא תמונו - שלא תשתהו עיניו ותישיכ לו : (כח) מקצה שלש שנים שנת

מכלל יופי

הכל היאר מפרדשים בפרשת שמיני : (כא) (לגר אשר
ובייעריך תהנה האבלה) - הוא הגר הגר בארץ ישראל
שקבל עליו שלא לעבוד ע"א : (כב) (עשר העשר) -
עויל הכבר מעשרה רוצה לומר תתן
מעשר : (כ"ג) (ויצא השדה) - פירושו הוצא מן השדה מן הגר

מק